

Indikovaná primární prevence užívání návykových látek v praxi

NEVORALOVÁ, M.¹, ŠTASTNÁ, L.²

¹Psychiatrická klinika, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova v Praze Všeobecná fakultní nemocnice v Praze

²Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze

Cítace: Nevoralová, M., Štastná, L. (2013). Indikovaná primární prevence užívání návykových látek v praxi. *Adiktologie*, 13(1), 24–37.

SOUHRN: Přehledový článek shrnuje současné poznatky o indikované prevenci užívání návykových látek a programech indikované prevence v zahraničí, kde jsou tyto programy čím dál tím více zaváděny do praxe a je prováděna jejich evaluace, zároveň poukazuje na situaci v oblasti indikované prevence v České republice, kde je její koncept teprve na počátku.

Cílem článku je dále vysvětlit podstatu indikované prevence jako relativně nové oblasti prevence. Vymezit její postavení vzhledem ke všeobecné a selektivní primární prevenci a vzhledem k sekundární prevenci. Dále představit přehled rizikových a ochranných faktorů, především psychosociálních a individuálních, uvedení souvislostí mezi dětskou psychopatií a vyšším rizikem rozvoje užívání návykových látek.

KLÍČOVÁ SLOVA: INDIKOVANÁ PREVENCE – RIZIKOVÉ FAKTORY – UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK – PROGRAM INDIKOVANÉ PREVENCE

● 1 ÚVOD

Primární prevence má v oblasti užívání návykových látek zásadní postavení. Jako vhodné prostředí pro realizaci preventivních programů slouží nejčastěji školy, neboť čtyři z pěti uživatelů drog začínají s užíváním již před dospělostí. Školy zároveň nabízejí systematický a efektivní způsob jak oslovit velký počet mladých lidí pravidelně každý rok (UNODCCP, 2006; EMCDDA, 2009).

Cílem preventivních a intervenčních programů všeobecné a selektivní prevence zaměřených na závislostní chování je zabránit nebo oddálit začátek užívání návykových látek u dětí a dospívajících. Všeobecná prevence se zaměřuje na všechny jedince, aniž by byl předem zjišťován rozsah rizika užívání návykových látek. Selektivní prevence se zaměřuje na skupiny jedinců, u kterých lze na základě sociálních a demografických ukazatelů předpokládat zvýše-

Došlo do redakce: 30 / ZÁŘÍ / 2012

Grantová podpora: PRVOUK-P03/LF1/9

Přijato k tisku: 22 / BŘEZEN / 2013

Korespondenční adresa: PhDr. Monika Nevoralová / nevoralova@adiktologie.cz / Psychiatrická klinika 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, Ke Karlovu 11, 120 00 Praha 2